

Broj: 06-603-2/11

Dana 12.12.2011. godine

Na osnovu ovlaštenja iz člana 2. Pravilnika o ombudsmanima u osiguranju ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj: 101/07 i 10/09), Ombudsman u osiguranju donosi:

OPŠTU PREPORUKU

Nekorektne odredbe uslova osiguranja o gubitku prava iz osiguranja zbog neprijavljivanja osiguranog slučaja

Iz komunikacije sa strankama koje su se obraćale Kancelariji ombudsmana u osiguranju uočeno je da se osiguranici/ugovarači osiguranja žale na uslove kasko osiguranja motornih vozila nekih društava za osiguranje, koji su sastavni dio ugovora o osiguranju. Pritužbe su se odnosile na odredbe uslova kasko osiguranja na osnovu kojih se gube prava iz osiguranja ukoliko se osiguravaču nastupanje osiguranog slučaja ne prijavi u određenom roku, najčešće 3 dana. Pri tom se istim uslovima taj kriterij za gubljenje prava razrađuje u smislu definisanja načina na koji se može propustiti rok, utvrđujući obavezu i usmenog i pismenog prijavljivanja osiguranog slučaja. Društva ove odredbe uslova osiguranja provode u postupcima obrade i likvidacije šteta iz kasko osiguranja na način da osiguranicima upućuju obrazloženi odgovor kojim ih obavještavaju o gubljenju prava iz ugovora o osiguranju po tom osnovu.

Dakle, osiguranik gubi pravo iz ugovora jer je prekršio da izvrši neku od ugovorenih obaveza propisanih uslovima osiguranja, poslije nastupanja osiguranog slučaja.

Takva odredba ugovora nije u skladu sa članom 918. Zakona o obligacionim odnosima ("Službeni list SFRJ", br: 29/78, 39/85, 45/89, 57/89 i "Službeni glasnik Republike Srpske", br: 17/93, 3/96, 39/03 i 74/04 – u daljem tekstu: ZOO) i Kodeksom poslovne etike društava u osiguranju u Republici Srpskoj (u daljem tekstu: Kodeks), pa se može reći da je njenim propisivanjem u uslovima osiguranja, društvo za osiguranje prekršilo ZOO, odnosno Kodeks.

Odredbom člana 918. ZOO, propisano je da su ništave odredbe ugovora koje predviđaju gubitak prava na naknadu/svotu osiguranja, ako osiguranik poslije nastupanja osiguranog slučaja ne izvrši neku od propisanih ili ugovorenih obaveza. Prema tome, ovom zakonskom normom utvrđeni su razlozi apsolutne ništavosti odredbi ugovora (uslova osiguranja) ako sadrže takve protupravne odredbe o gubitku prava iz ugovora. Pored navedenog, u članu 143, ZOO propisano je da su ništave odredbe opštih uslova koje su protivne samom cilju zaključenog ugovora ili dobrim poslovnim običajima.

Takvi ugovori se mogu poništiti na sudu, zbog protupravnih odredbi koje su *ex lege* razlog za ništavost ugovora. Kako je ugovor o osiguranju formularni (ugovor po pristupanju), osiguravač sam unaprijed piše uslove osiguranja i putem istih stoji u stalnoj ponudi prema potencijalnim osiguranicima. Zakon dozvoljava da uslovi osiguranja, kao sastavni dio ugovora, sadrže norme koje su drugačije od dispozitivnih zakonskih normi. Međutim odredba člana 918. ZOO je imperativna norma i ima za cilj da spriječi da se ugovara gubljenje prava iz ugovora ukoliko

osiguranik, poslije nastupanja osiguranog slučaja ne ispuní neku od propisanih ili ugovorenih obaveza.

Obaveza osiguravača, u smislu odredbe člana 920. ZOO, može biti isključena poslije nastupanja osiguranog slučaja ako je osiguranik izazvao osigurani slučaj namjerno ili prevarom, što osiguravač treba i da dokaže, u razumnom roku propisanom ugovorom (najčešće 30 dana). I u ovom slučaju, za ugovaranje suprotne odredbe, izričito je propisano da je bez pravnog dejstva.

Dakle, iako je, u skladu sa odredbom člana 917. ZOO propisana obaveza osiguranika da obavijesti osiguravača o nastupanju osiguranog slučaja najkasnije u roku od tri dana, osiguravač nema pravo da osiguraniku ospori njegova ugovorena prava jer to nije učinio. Pravna posljedica za osiguranika koji ne izvrši ovu obavezu, može biti njegova obaveza da osiguravaču naknadi štetu, ukoliko bi je on zbog toga imao i podrazumijeva se ako to dokaže.

Kako je ugovor o osiguranju ugovor dobre vjere u kojem je osiguravač "moćnija" strana postojanje takvih odredbi o gubitku prava u uslovima osiguranja, samim tim što nije u skladu sa zakonom, istovremeno je i nedopušteno ponašanje propisano Kodeksom.

Iako se opisani slučaj odnosi na uslove kasko osiguranja motornih vozila, iste zakonske odredbe važe i za uslove osiguranja iz drugih vrsta dobrovoljnih osiguranja.

Zbog svega izloženog potrebno je da, ukoliko se navedeno odnosi na vaše društvo za osiguranje, preispitate uslove kasko osiguranja motornih vozila i ostalih vrsta dobrovoljnih osiguranja i iste, bez odgađanja, uskladite sa odredbama člana 918. Zakona o obligacionim odnosima.

Ljiljana Sokolić

Dostavljeno:

1. svim društvima za osiguranje i filijalama društava iz FBiH,
2. internet stranica,
3. a/a.

Kopija: Agenciji za osiguranje Republike Srpske